

Sygnatura akt II Ca 1807/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 grudnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Anna Nowak (sprawozdawca)
Sędziowie:	SO Grzegorz Buła SR (del.) Katarzyna Milewska
Protokolant:	Ewelina Hazior

po rozpoznaniu w dniu 11 grudnia 2014 r. w Krakowie

na rozprawie

sprawy z powództwa K. Ł.

przeciwko S. S.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Oświęcimiu

z dnia 11 czerwca 2014 r., sygnatura akt I C 381/14

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w Oświęcimiu do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

Powód K. Ł. domagał się zasądzenia od pozwanej S. S. kwoty 23.525,12 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 lutego 2013 roku do dnia zapłaty oraz kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazał, że pozostając w relacji osobistej z pozwaną pożyczył jej kwotę 26.700 zł tytułem umowy pożyczki. Pieniądze te powód pozyskał w ten sposób, że sam wcześniej, w dniu 12 października 2010 roku zawarł umowę pożyczki z bankiem na kwotę 28.000 zł. Zobowiązanie zaciągnął on we własnym imieniu ale na rzecz pozwanej, która nie posiadała zdolności kredytowej. Tego samego dnia 12 października 2010 roku umówiona kwota w wysokości 26.700 zł przekazana miała zostać na rachunek bankowy pozwanej. Żądaną w pozwie kwotę powód obliczył uwzględniając częściową spłatę należności dokonaną przez pozwaną. Roszczenie swe oparł na podstawie umowy pożyczki zawartej w formie ustnej, równocześnie powołał się na przepis art. 405 k.c.

Pozwana S. S. wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów procesu. Podała, że nigdy nie zawierała z powodem umowy pożyczki i zaprzeczyła jakoby powód zaciągnął zobowiązanie z bankiem we własnym imieniu ale na jej rzecz.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Rejonowy oddalił powództwo (punkt I), zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 2.417 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (punkt II) oraz odstąpił od obciążania powoda brakującymi kosztami sądowymi (punkt III).

Wyrok ten zapadł w następującym stanie faktycznym.

K. Ł. i S. S. pozostawali w przeszłości w relacji osobistej. W dniu 12 października 2010 roku powód zaciągnął pożyczkę w Banku (...) S.A. w Oddziale w O. na kwotę 28.000 zł. Tego samego dnia powód wykonał przelew w wysokości 26.700 zł na rachunek bankowy pozwanej. Pozwana z kolei dokonywała sporadycznie przelewów kwot pieniężnych zatytułowanych „rata” na konto powoda (m.in. kwoty 700 zł w dniu 10 listopada 20011 roku i kwoty 560 zł w dniu 13 grudnia 2010 roku). Pismem z dnia 17 grudnia 2012 roku powód zwrócił się do pozwanej informując ją o konieczności uiszczenia przez nią kwoty 10.947,91 zł wraz z ustawowymi odsetkami na wskazany numer rachunku bankowego oraz dokonał wypowiedzenia umowy jaka zdaniem powoda miała łączyć strony. Pozwana na jesieni 2010 roku posiadała zdolność kredytową albowiem zaciągnęła bez przeszkód kredyt na zakup sprzętu komputerowego w (...) Banku S.A. na kwotę 1.795 zł oraz pożyczkę w (...) Banku (...) S.A. na kwotę 6.368,42 zł. Wobec Urzędu Skarbowego za 2010 rok zadeklarowała przychód w wysokości 37.232 zł.

Sąd Rejonowy oddalił wniosek dowodowy powoda o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków A. P. i A. D. a także z przesłuchania stron wskazując, że przeciwko dopuszczeniu tych dowodów na fakt dokonania czynności prawnej zawarcia umowy pożyczki jednoznacznie przemawia art. 74 § 1 k.c. a jednocześnie nie zachodzą przypadki ograniczające niedopuszczalność tegoż dowodu określone w art. 74 § 2 k.c. Oddaleniu podlegał również wniosek powoda o zobowiązanie pozwanej do dostarczenia dokumentów z Banku (...) S.A. Sąd Rejonowy miał przy tym na względzie treść art. 6 k.c. podając, że powód powinien samodzielnie we własnym zakresie zgromadzić dowody mające stanowić potwierdzenia stawianych przez niego w procesie tez.

Sąd Rejonowy w rozważaniach prawnych wskazał, że powództwo było bezzasadne w całości. Wywodził, że dla uznania odpowiedzialności cywilnej pozwanej konieczne jest rozważenie czy strony w ogóle zawarły umowę pożyczki w rozumieniu art. 720 k.c. Przywołując art. 74 § 1 k.c. i art. 74 § 2 k.c. wskazał, że nie podlegał kwestionowaniu fakt, iż nie została zawarta umowa pożyczki w formie pisemnej. Brak ten pociąga za sobą niemożność przeprowadzenia dowodu ze świadków oraz dowodu z przesłuchania stron na fakt dokonania czynności prawnej, jako że nie zachodzą w sprawie szczególne przesłanki wymienione w art. 74 § 2 k.c. Argumentował, że powyższe wynika z faktu, że strona pozwana nie wyraziła zgody na przeprowadzenie takiego dowodu, a ponadto toczący się spór jest sporem osób fizycznych jak również, że fakt dokonania czynności prawnej nie został uprawdopodobniony za pomocą pisma. Podniósł, że samo potwierdzenie dokonania wpłaty na konkretny rachunek bankowy nie pozwala na automatyczne przyjęcie za prawdziwych twierdzeń powoda, iż nastąpiło to w ramach umowy pożyczki. Wykazane operacje finansowe między rachunkami bankowymi stron nie świadczą jeszcze o tym, że strony te związane były umową pożyczki. Również sam tytuł przelewu „rata” nie może stanowić podstawy do formułowania wniosków w tym przedmiocie. Samo bowiem przekazanie środków pieniężnych stanowi jedynie czynność faktyczną. W świetle powyższych uwag Sąd Rejonowy uznał, że w przedmiotowej sprawie nie było dopuszczalne przeprowadzenie wnioskowanych przez powoda dowodów na fakt zawarcia umowy pożyczki, a postępowanie dowodowe w świetle art. 720 § 2 k.c. i art. 247 k.p.c. winno zostać ograniczone do dowodów z dokumentów. Sąd Rejonowy wskazał, że powód nie wykazał, że umowa pożyczki w ogóle została między stronami zawarta

O kosztach procesu orzekł Sąd Rejonowy na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 2 ust. 1 i 2 oraz § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Apelację od tego wyroku wniósł powód zaskarżając go w całości i zarzucając mu naruszenie:

a) przepisów prawa materialnego;

- art. 74 § 2 k.c. w zw. z art. 720 § 2 k.c. poprzez oddalenie wniosków dowodowych z przesłuchania świadków oraz stron na okoliczność zawarcia umowy pożyczki w sytuacji, gdy żądały tego obie strony i na skutek przyjęcia, że wyciągi z rachunku bankowego nie mogą stanowić pisma uprawdopodobniającego zawarcie umowy pożyczki;

- art. 405 k.c. poprzez ograniczenie rozpoznania niniejszej sprawy wyłącznie do zbadania przesłanek umowy pożyczki, mimo że powód wskazywał również jako alternatywna podstawę roszczenia przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu;

b) przepisów postępowania:

- art. 247 k.p.c. poprzez oddalenie na podstawie tego przepisów wniosków dowodowych z przesłuchania świadków i stron, mimo braku dokumentu przeciwko osnowie, którego miałyby być przeprowadzone wskazane w tym przepisie dowody;

- art. 187 § 1 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. poprzez uznanie, że brak wskazania podstawy prawnej roszczenia w pozwie skutkować musi obniżeniem wiarygodności podnoszonych przez powoda twierdzeń i nie czyni to zadość regule dowodowej z art. 6 k.c.

Podnosząc powyższe zarzuty domagał się uchylenia zaskarżonego wyroku w całości i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania oraz zasądzenia kosztów procesu za obie instancje według norm przepisanych.

Pozwana wniosła o oddalenie apelacji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja skutkowałą uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania albowiem nie została rozpoznana istota sprawy. Przez pojęcie „nierozpoznania istoty sprawy” w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. należy rozumieć nierozstrzygnięcie żądań stron, czyli niezalatwienie przedmiotu sporu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2012 roku, II CZ 141/12, niepubl. (...) LEX nr 1288649). W niniejszej sprawie powód dochodził od pozwanej zwrotu kwoty 23.525,12 zł podając, że zawarł z nią umowę pożyczki bez zachowania formy pisemnej. Jednakże zawarcie umowy pożyczki, o której twierdzi powód nie zostało stwierdzone pismem pomimo, że kwota tejże pożyczki miała przekraczać 500 zł. Biorąc pod uwagę powyższą okoliczność a także treść zarzutów apelacji zaistniała konieczność kontroli instancyjnej prawidłowości zastosowania przez Sąd Okręgowy art. 246 k.p.c. w zw. z art. 74 § 1 i 2 k.p.c. Stosownie do treści art. 74 § 1 i 2 k.c. zastrzeżenie formy pisemnej bez ryguru nieważności ma ten skutek, że w razie niezachowania zastrzeżonej formy nie jest w sporze dopuszczalny dowód ze świadków ani dowód z przesłuchania stron na fakt dokonania czynności. Przepisu tego nie stosuje się, gdy zachowanie formy pisemnej jest zastrzeżone jedynie dla wywołania określonych skutków czynności prawnej. Jednakże mimo niezachowania formy pisemnej przewidzianej dla celów dowodowych, dowód ze świadków lub dowód z przesłuchania stron jest dopuszczalny, jeżeli obie strony wyrażą na to zgodę, jeżeli żąda tego konsument w sporze z przedsiębiorcą albo jeżeli fakt dokonania czynności prawnej będzie uprawdopodobniony za pomocą pisma. Zgodnie natomiast z treścią art. 246 k.p.c. jeżeli ustawa lub umowa wymaga dla czynności prawnej zachowania formy pisemnej, dowód ze świadków lub z przesłuchania stron w sprawie między uczestnikami tej czynności na fakt jej dokonania jest dopuszczalny w wypadku, gdy dokument obejmujący czynność został zagubiony, zniszczony lub zabrany przez osobę trzecią, a jeżeli forma pisemna była zastrzeżona tylko dla celów dowodowych także w wypadkach określonych w kodeksie cywilnym. Nie ulega wątpliwości, że art. 720 k.c. forma pisemna została zastrzeżona jako forma ad probationem. Wobec tego zastosowanie znajdzie art. 74 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 246 k.p.c. W ocenie Sądu Okręgowego Sąd Rejonowy błędnie postąpił oddalając wnioski dowodowe powoda o przeprowadzenie dowodu z przesłuchania stron i zeznań świadków na fakt zawarcia między stronami umowy pożyczki. Zgodzić należy się z apelacją, że pozwana w sprzeciwie od nakazu zapłaty zawarła wniosek o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z przesłuchania stron a za pomocą tego dowodu dążyła do wykazania, że strony nie łączyła żadna umowa pożyczki (k. 98). Zaznaczyć należy, że zgoda obu stron na przeprowadzenie dowodu z przesłuchania stron może zostać wyrażona przed sądem

w postaci czynności procesowej ale może być również udzielona nieformalnie nawet w sposób dorozumiany (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 1981 roku, III CZP 40/81, OSN 1983/1/7). Zatem już w świetle takiego stanowiska procesowego pozwanej dopuszczalne było dopuszczenie dowodu z przesłuchania stron na okoliczność zawarcia umowy pożyczki. Zdaniem Sądu Okręgowego zaistniała również przesłanka prowadzenia postępowania dowodowego na fakt zawarcia umowy pożyczki albowiem fakt dokonania czynności prawnej został uprawdopodobniony za pomocą pisma. „Do uprawdopodobnienia faktu dokonania czynności prawnej posłużyć może jakiegokolwiek i sporządzone przez kogokolwiek pismo, którego treść uzasadnia prawdopodobieństwo zaistnienia czynności prawnej, choć faktu takiego ono nie stwierdza. Uprawdopodobnić dokonanie czynności prawnej może nie tylko podpisane pismo spełniające kryteria dokumentu prywatnego, czy urzędowego, ale także każda wzmianka, zapisek czy informacja zawierająca treść bezpośrednio lub pośrednio wskazującą, że określona czynność prawna doszła do skutku. Pismo, o którym mówi art. 74 § 2 k.c. nie ma stanowić dowodu dokonania czynności prawnej, lecz jedynie stwarzać podstawy do przypuszczeń, że czynność nastąpiła, zaś sam fakt jej podjęcia ma być dopiero udowodniany zeznaniami świadków i stron, a zatem środkami przewidzianymi w katalogu dowodów. Przyjmuje się, że tzw. początkiem dowodu na piśmie może być np list, dowód wpłaty, wycinek prasowy, wydruk komputerowy, odbitka faksowa, telegram” (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 22 stycznia 2014 roku, I ACa 668/13, niepubl. (...) LEX nr 1477021). Do uprawdopodobnienia faktu dokonania czynności prawnej posłużyć może jakiegokolwiek i sporządzone przez kogokolwiek pismo, którego treść uzasadnia prawdopodobieństwo zaistnienia czynności prawnej, choć faktu takiego ono nie stwierdza. Powód w celu uprawdopodobnienia faktu zawarcia umowy pożyczki przedłożył skierowane do pozwanej wypowiedzenie umowy pożyczki wraz z wezwaniem do zapłaty długu (k. 10), wydruk z korespondencji sms (k. 17) a także wydruk z rachunku bankowego, z którego wynika, że pozwana na jego numer rachunku bankowego dokonywała wpłat kwot tytułując przelew jako „rata” (k. 22, 23v, 25v, 27, 29, 30, 33, 34v, 35). W świetle powyższych uwag uznać należy, że powyższe dowody w postaci pisma o wypowiedzeniu umowy pożyczki a także wydruki z rachunku bankowego spełniają kryteria początku dowodu na piśmie. Nie ulega bowiem wątpliwości, że informacje w tych dowodach zawarte zostały wyrażone na piśmie. Stanąć należy na stanowisku, że wiadomości tekstowe również powyższe kryterium spełniają. Wprawdzie ze swej istoty nie są one utrwalone na papierze, ale nie wymaga tego przepis art. 74 § 2 k.c., który wymaga jedynie „uprawdopodobnienia za pomocą pisma”. Złożony zaś przez powoda wydruk tej korespondencji służył jedynie potwierdzeniu treści tej korespondencji. Pozwana w sprzeciwie od nakazu zapłaty nie zakwestionowała, aby taka korespondencja mogła mieć miejsce. Wobec powyższych uwag stwierdzić trzeba, że powód uprawdopodobnił za pomocą pisma, że strony łączyła umowa pożyczki. Zatem Sąd Rejonowy nieprawidłowo oddalił wnioski dowodowe powoda o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków i przesłuchania stron dla wykazania faktu zawarcia między stronami umowy pożyczki oraz jej treści. Tym samym uznać należy, że Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy. Stwierdzenie powyższej okoliczności skutkować musiało orzeczeniem o uchyleniu zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania. Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Rejonowy dopuścił i przeprowadził zawnioskowane przez powoda wnioski dowodowe i w oparciu o wyniki postępowania dowodowego dokonał oceny merytorycznej zasadności zgłoszonego przez powoda żądania zarówno pod kątem przesłanek z art. 720 k.c. jak i art. 405 k.c.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.